

УДК 347.73

Закарян Б.Н.,
здобувач кафедри фінансового права
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого

ЗМІСТ І ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВІДНОВЛЕННЯ У ПОДАТКОВОМУ ПРАВІ

Досліджено правовідновлення у податковому праві в аспекті реалізації загального державного примусу. Надано визначення податково-правового примусу та позначено місце правовідновлення серед його заходів. Виявлено ознаки і вказано зміст правовідновлення, сформовано поняття податкового правовідновлення.

Ключові слова: державний примус, податково-правовий примус, заходи податково-правового примусу, правовідновлення у податковому праві.

Исследовано правовосстановление в налоговом праве в аспекте реализации общего государственного принуждения. Дано определение налогово-правового принуждения и обозначено место правовосстановления среди его мер. Выявлены признаки и указано содержание правовосстановления, сформировано понятие налогового правовосстановления.

Ключевые слова: государственное принуждение, налогово-правовое принуждение, меры налогово-правового принуждения, правовосстановление в налоговом праве.

The article features analysis of the law recovery in taxation in the aspect of implementation of the general state compulsion. The definition of tax law compulsion is given and the place of law recovery among its measures is designated. The features and content of law recovery are revealed, the concept of tax law recovery is presented.

Keywords: state compulsion, tax law compulsion, measures of tax law compulsion, tax law recovery.

Постановка проблеми. Для правового регулювання оподаткування суттєво важливо, що правовідновлення можна розглядати не лише як форму захисту порушеного права та законного інтересу учасників податкових правовідносин, що, головним чином, використовується при правозастосовчій діяльності уповноважених на відповідний правовий захист суб'єктів. Правовідновлення одночасно існує як форма загального державного примусу, що застосовується із метою гарантування реалізації режиму суворої законності в податкових правовідносинах. Значимість для публічного інтересу гарантування існування такого режиму особливо підкреслюється важливістю своєчасного та повного надходження податкових коштів у дохідні частини бюджетів бюджетної системи держави задля забезпечення фінансування публічно-визнаних цілей у вигляді затверджених видатків (а особливо тих, що є гарантованими державою видатками, які першочергово направляються на забезпечення суспільно-значимих функцій публічних територіальних суб'єктів, в тому числі охорону здоров'я, освіту, соціальних захист населення тощо) таких бюджетів.

Аналіз дослідження даної проблеми. У науковій літературі існує багато підходів до того, що складає собою державний примус і його різновиди у публічних галузях права, зокрема у адміністративному праві, фінансовому праві та безпосередньо у його інституті – податковому праві.

Метою даної статті є дослідження правовідновлення у податковому праві в аспекті реалізації загального державного примусу.

Виклад основного матеріалу. М. Г. Шульга вказує, що державний примус – це психологічний чи фізичний вплив державних органів (посадових осіб) на визначених осіб із метою спонукати, примусити до виконання норми права. Адміністративний примус – різновид державного примусу, що є системою заходів психологічного або фізичного впливу на свідомість і поведінку людей з метою досягнення чіткого виконання встановлених обов'язків, розвитку суспільних відносин у рамках закону, забезпечення правопорядку і законності [1, с. 169 – 170]. С. Г. Стеценко зазначає, що примус

– це метод державного управління, що полягає в застосуванні від імені держави способів впливу на свідомість і волю з метою попередження та припинення правопорушень. Адміністративний примус – вид державного примусу, що застосовується відповідними державними органами (посадовими особами) до фізичних і юридичних осіб з метою запобігання, припинення правопорушень та притягнення винних до відповідальності [2, с. 178 – 179]. А. Т. Комзюк висловлює свою думку у тому, що державний примус – це метод впливу держави на свідомість і поведінку осіб, що допускають протиправні вчинки. Цей інститут виявляється у застосуванні встановлених правовими нормами заходів впливу морального, майнового, фізичного та іншого характеру, які мають на меті попередження правопорушень, покарання та виховання правопорушників і застосовуються незалежно від волі та бажання правозобов'язаних суб'єктів [3, с. 21].

М. В. Макарейко вказує, що державний примус – вид соціального примусу, сукупність заходів психічного, фізичного, матеріального або організаційного впливу, що застосовуються уповноваженими суб'єктами у встановленому порядку незалежно від волі суб'єктів, щодо яких відбувається його застосування, в цілях забезпечення громадського порядку та громадської безпеки [4]. У свою чергу, В. К. Колпаков, а також В. М. Стлобовий наводять визначення адміністративного примусу як владного, здійснюваного в односторонньому порядку і в передбачених правовими нормами випадках застосування від імені держави до суб'єктів правопорушень: по-перше, заходів попередження правопорушень; по-друге, запобіжних заходів щодо правопорушень; по-третє, заходів відповідальності за порушення нормативно-правових положень [5, с. 194; 6, с. 50].

На думку О. І. Остапенко, адміністративний примус – це владне, здійснюване в односторонньому порядку та передбачених правовими нормами випадках застосування від імені держави до суб'єктів правовідносин заходів попередження, припинення правопорушення та заходів відповідальності за порушення нормативно-правових установлень у вигляді адміністративних стягнень [7, с. 114]. В

той же час, більш влучним та певним чином синтезуючим всі попередні є визначення адміністративного примусу в інтерпретації В. Б. Авер'янова, який його розуміє як застосування відповідними суб'єктами до осіб, які не перебувають в їх підпорядкуванні, незалежно від волі і бажання останніх, передбачених адміністративно-правовими нормами заходів впливу морального, майнового, особистісного (фізичного) та іншого характеру з метою охорони відповідних суспільних відносин шляхом попередження і припинення правопорушень, а також покарання за їх вчинення [8, с. 414].

Відносно фінансово-правового примусу, що є безпосередньо родовою категорією до податково-правового примусу, Е. С. Дмитренко пише, що примус у фінансовому праві є закріпленим нормами права владно-примусовий вплив держави в особі уповноважених нею органів на суб'єктів фінансового права у разі вчинення ними фінансових правопорушень шляхом встановлення для них певних негативних наслідків у виді обмежень особистого, організаційного або майнового характеру з метою охорони фінансових правовідносин, покарання правопорушників, попередження правопорушень та спонукання суб'єктів фінансових правовідносин до дотримання належної поведінки у сфері фінансової діяльності [9, с. 222]. Безпосередньо податково-правовий примус Н. А. Саттарова визначає як вплив, здійснюваний податковими органами, їх посадовими особами на податковозобов'язаних суб'єктів через застосування до них у встановленому процесуальному порядку примусових заходів, передбачених податковим законодавством, і пов'язаних із настанням для них негативних наслідків особистого, майнового та організаційного характеру з метою боротьби з правопорушеннями й іншими небажаними наслідками у сфері оподаткування [10, с. 165]. В свою чергу, А. М. Тимченко наполягає на тому, що податково-правовий примус – це особливий вид державно-правового примусу, що є системою заходів впливу, встановленими нормами податкового права і що застосовуються до зобов'язаних суб'єктів податкових правовідносин, які порушують податково-правові норми, з метою забезпечення реалізації податкового обов'язку,

надходження податків і зборів до держави та територіальних громад [11, с. 4].

При порівнянні вказаних визначень родової категорії державного примусу, його галузевих втілень у адміністративному та фінансовому праві та безпосередньо податково-правового інституційного підвиду, стає зрозумілим, що вчені, в цілому, погоджуються із суб'єктивним складом охоронного правовідношення, у якому відбувається застосування примусу (де з одного боку виступають наділені владою уповноважені державні органи, а із іншого – підвладні особи, на яких чиниться примус). В той же час існують суттєві розходження стосовно підстав (протиправна поведінка, загроза публічному інтересу), цілей примусового впливу (попередження правопорушень, ліквідація їх наслідків, покарання винних осіб, загальний захист публічного інтересу), характеру впливу (психологічний, фізичний, майновий, організаційний) та заходів впливу (попередження, припинення, запобігання, забезпечення, відновлення, покарання).

Проаналізувавши наведені точки зору, ми доходимо висновку, що всі вони в тій чи іншій мірі зачіпають окрему частину змісту розглядуваного нами явища примусу і його галузево-інституційного різновиду у сфері фінансового права та податкового права. Тому надається можливість вдосконалити раніше сформовані уявлення щодо податково-правового примусу. З огляду на це, податково-правовим примусом є різновид фінансово-правового примусу як форми загального державного примусу, що є встановленими податково-правовими нормами заходами організаційно-майнового впливу уповноважених контролюючих (фіскальних) органів та їх посадових осіб на зобов'язаних суб'єктів податкових правовідносин, що застосовуються без огляду на індивідуальну волю останніх на підставах їх протиправної поведінки або при виникненні іншої загрози публічному інтересу в оподаткуванні, маючи на меті захист такого публічного інтересу, і котрі можуть існувати у наступних правозахистних і правозабезпечувальних (у широкому розумінні) формах: 1) попереджувальні заходи; 2) припиняючі заходи; 3) правовідновлювальні заходи; 4) заходи податкової відповідальності.

Тож в цьому контексті правовідновленням у податковому праві виступає одна із форм заходів владного впливу уповноважених контролюючих органів на податкозобов'язаних суб'єктів при застосуванні податково-правового примусу в передбачених нормами податкового законодавства випадках. Залишається окремо з'ясувати, в яких випадках розвитку податкових правовідносин владним суб'єктом будуть застосовуватись до підвладних осіб саме правовідновлюючі заходи, а не інші форми податково-правового примусу. Тут є підстави вважати, що головним критерієм є деталізація цілі податково-примусового впливу. На це вже вказували вчені при дослідженні відповідної проблематики класифікації заходів податково-правового примусу [12, с. 16; 11, с. 3]. Тому й можна стверджувати, що якщо попереджувальні, припиняючі заходи та заходи податкової відповідальності стосуються, відповідно, цілей попередження правопорушень, припинення протиправної поведінки та покарання правопорушника, то правовідновлювальні заходи податково-правового примусу безпосередньо спрямовані на усунення шкідливих наслідків протиправної поведінки зобов'язаного суб'єкта податкового правовідношення і відновлення прав публічних територіальних суб'єктів на своєчасне та повне отримання податкових коштів до дохідних частин їх централізованих фондів грошових коштів.

При цьому слід підкреслити, що правовідновлення як форма податково-правового примусу є більш вузьким поняттям, ніж правовідновлення як форма захисту порушеного права та законного інтересу учасників податкових правовідносин, що використовується при правозастосовчій діяльності уповноважених на відповідний правовий захист суб'єктів. Справа у тому, що податково-правовий примус є інституційним підвидом фінансово-правового примусу, а останній є лише одним із видів державного примусу, виділених за галузевим критерієм. У багатьох випадках правовідновлення може відбуватись у рамках загального державного примусу та його судової форми [8, с. 412], що є одним із типових випадків правозастосування, коли в учасників податкових правовідносин є спір про право або коли звернення за вирішенням певного питання є обов'язковим згідно із положеннями податкового

законодавства. Окрім іншого правовідновлення як форма судового примусу є особливо важливим механізмом для захисту прав та законних приватних інтересів платників податків.

В даному разі складно переоцінити важливість такого висновку щодо широкого тлумачення поняття “правовідновлення у податковому праві” для збереження законності в сфері податкових правовідносин і забезпечення балансу між публічним та приватним інтересами. Якби ми підходили до правовідновлення із позицій лише його існування як форми податково-правового примусу, то правовідновлення слугувало б лише цілям захисту публічного інтересу, а випадки порушення контролюючими органами та іншими суб’єктами податкового права законних інтересів платників податків залишались би поза механізмами правовідновлення, що відкривало б шлях такому владному суб’єкту до зловживання своїми повноваженнями і фактичного владного свавілля у податковій сфері. Тому правовідновлення у податковому праві має розумітись ширшим явищем ніж правовідновлення як форма податково-правового примусу, охоплюючи також і випадки відновлення прав учасників податкових правовідносин, що відбувається шляхом відправлення судочинства.

Для максимально об’єктивного підходу до визначення поняття і змісту терміну “правовідновлення”, наведемо й вже сформовані точки зору вчених із даного приводу. Так, можна вказати, що М. В. Макарейко притримується думки, що правовідновленням є міра захисту суб’єктивних прав і юридичних обов’язків, соціально-правове призначення якого полягає в тому, щоб відшкодувати збиток, заподіяний правопорушенням чи іншими діями законним інтересам чи правам особи або нейтралізувати ці наслідки. Науковець вказує, що нормативною основою цього служать правовідновлювальні санкції як дієвий засіб, за допомогою якого держава охороняє нормальний розвиток суспільних відносин у суспільстві шляхом, наприклад, законодавчого визначення обов’язку відшкодувати заподіяну шкоду особистості або майну громадянина, скасування незаконних актів та угод і так далі. Головне призначення цього заходу примусу – захист права, що

належить уповноваженій особі, відновлення його майнових та інших інтересів [4].

Прогресивним у даному визначенні слід визнати розуміння правовідновлення саме як “міри захисту” суб’єктивних прав та юридичних обов’язків. Це дозволяє адекватно представити правовідновлення однією із форм реалізації захисної функції права, причому такою, якою захист не вичерпується, а тому слугує саме мірою, певною величиною захисту. Також позитивним видається й сприйняття автором підстави використання правовідновлювальних заходів, якими визнаються не тільки правопорушення, як суспільно-шкідливі винні діяння суб’єктів права, але й інші випадки недотримання передбачених приписами правових норм прав та обов’язків.

Заслуговує й на увагу й вказання на правовідновлювальні санкції як на нормативну основу застосування правовідновлювальних заходів. М. В. Цвік з даного приводу вказував, що правовідновлюючі санкції спрямовані не на покарання правопорушника, а на відновлення попереднього стану, порушених прав і законних інтересів, виконання правопорушником покладених на нього і невиконаних або неналежним чином виконаних обов’язків (наприклад, відібрання індивідуально визначеної речі в боржника і передача її кредиторів). Штрафні ж санкції передбачають найбільш невігідні наслідки для правопорушника [13, с. 283]. Те ж саме відмічає й С. В. Євдокімов, зазначаючи, що юридичними підставами правовідновлюючих заходів виступають не всі санкції правових норм, а тільки правовідновлювальні. Ці санкції призначені, головним чином, для захисту права, що належить уповноваженій особі і повинні застосовуватися до тих пір, поки не будуть відновлені порушені права або поки не буде виконаний обов’язок. При цьому основна функція штрафних санкцій – кара правопорушника, що застосовується до нього при наявності складу правопорушення, в тому числі його суб’єктивної сторони, тоді як для застосування правовідновлювальної санкції достатньо лише об’єктивної сторони правопорушення (для виникнення підстави правовідновлення достатньо, щоб діяння хоча б відповідало критерію об’єктивної протиправності) [12, с. 19 – 24]. В цьому

контексті ми чітко розмежовуємо правовіновлювальні санкції та штрафні (каральні) санкції.

Разом із тим, відсутня нагальна необхідність вказувати про те, що держава за допомогою правовідновлення охороняє нормальний розвиток суспільних відносин, адже охоронна функція – це загальний напрямок впливу права на регульовані відносини і відповідних правоохоронних норм, що покликаний попереджувати неправомірну поведінку суб'єктів, утримуючи їх від скоєння певної суспільно небажаної дії і встановлюючи відповідні санкції за порушення обов'язку щодо такого утримання. За допомогою ж правовідновлення відбувається саме захист права, тобто його активне застосування, що покладається на уповноважені суб'єкти.

Характеризує правовідновлення й А. М. Тимченко [11, с. 10]. Вчений це робить через його правову форму – правовідновлювальні заходи, вказуючи на специфічні риси останніх саме у податкових правовідносинах: 1) такі правовідновлювальні заходи спрямовані на примусове виконання вже існуючого, але не виконаного добровільно податкового обов'язку; 2) дані заходи не передбачають додаткових обтяжень і не містять суспільного осуду поведінки порушника податково-правової норми; 3) ці заходи спрямовані головним чином на відновлення прав уповноваженої особи, а саме держави та територіальних громад як власників податкових надходжень, охороняють їх інтереси, тобто переслідують саме правовідновлювальні цілі; 4) їх метою є відновлення порушеного суб'єктивного права у повному обсязі його первісного (до порушення) стану, що відбивається в усуненні негативних наслідків, їх відшкодуванні, а також компенсації понесених збитків. Одночасно науковець надає й визначення правовідновлювальних заходів податково-правового примусу, які, на його думку, становлять собою сукупність заходів, застосування яких передбачено нормами податкового права, що реалізуються певним способом до платника податку, який порушив податково-правові норми з метою відшкодування заподіяної майнової шкоди і відновлення порушеного права держави і територіальних громад у повному обсязі [14, с. 132].

Ми, в цілому, погоджуємося із таким поглядом на сутність правовідновлювальних заходів як форми податково-правового примусу. Однак, хотілося б деталізувати, що, по-перше, їх реалізація відбувається не лише абстрактно “певним способом до платника податку”, а досить конкретизовано – незважаючи на його волю, примусово, й відповідно до правовідновлювальної санкції податково-правової норми. По-друге, слід підкреслити, що вказане стосується податкового правовідновлення саме як заходу податково-правового примусового впливу уповноваженого суб’єкта на податкозобов’язану особу й не охоплює випадки правовідновлення, яке відбувається в інтересах платників податків в іншій формі державного примусу – судовому примусі; так само, розгляд правовідновлення як форми податково-правового примусу не дорівнює й обсягу правовідновлення як одної із форм правозастосування. З огляду на це, таке розуміння правовідновлення слід визначити вузьким, що стосується лише частини досліджуваного нами поняття “правовідновлення” і, зокрема, його інституційного вираження – правовідновлення у сфері оподаткування.

Нарешті, позначимо й точку зору С. В. Євдокімова із приводу правовідновлення, вираженого у відповідних правовідновлювальних заходах (тобто формах реалізації правовідновлення). Вчений цілком справедливо і аргументовано підкреслює, що правовідновлювальні заходи є засобом державно-правового примусового впливу, що застосовуються уповноваженими суб’єктами з метою відновлення порушеного правовідношення (незалежно від суб’єктивних підстав), шляхом примусу суб’єкта до виконання раніше покладеного, але не виконаного юридичного обов’язку. Їх головне призначення – відновлення нормальних зв’язків і відносин, відновлення порушеного суб’єктивного права. Підставою застосування правовідновлювальних заходів є факт невиконання обов’язків, іншими словами, це не тільки правопорушення, але й інші невинні дії суб’єкта правових відносин (фактична підстава) [12, с. 18].

Дійсно, остання специфіка правовідновлювальних заходів є дуже суттєвою, що значно підвищує цінність та ефективність правовідновлення. Так, в умовах, коли не потрібно доводити

суб'єктивну сторону правопорушення, а достатньо лише вказати на обставину невиконання учасником відповідних правовідносин своїх обов'язків або зловживання наданими правами (повноваженнями), значно прискорюється механізм відновлення порушених цим прав та законних інтересів інших учасників правовідношення. Причому дуже важливо, що правовідновлення розуміється саме у нерозривному зв'язку права уповноваженого суб'єкта і кореспондуючого йому обов'язку зобов'язаного суб'єкта правовідношення.

Із врахуванням викладених точок зору щодо дефініції терміну “правовідновлення” та форм його вираження як відповідних правовідновлювальних заходів, спробуємо представити уточнений зміст поняття “правовідновлення” та, зокрема, поняття “правовідновлення в податковому праві” (або “податкового правовідновлення”). Причому, оскільки зміст будь-якого поняття складає сукупність його суттєвих ознак, то наведемо спочатку риси правовідновлення.

На нашу думку, специфічними рисами правовідновлення є наступні. По-перше, це існування правовідновлення як особливої форми правозастосування, що, в свою чергу, є окремим випадком індивідуалізованої реалізації правових норм. По-друге, правовідновлення спрямовано на активний захист порушеного права та законного інтересу суб'єктів правовідносин. По-третє, правовідновлення покладається на уповноважених на відповідний правовий захист суб'єктів, якими виступають різні органи публічної влади та їх посадові особи. По-четверте, уповноважені суб'єкти правовідновлення застосовують до осіб, які не виконали покладений на них юридичний обов'язок або припустили зловживання наданими правами (повноваженнями), державний примус у формі відповідних правовідновлюючих заходів. По-п'яте, правовою основою правовідновлюючих заходів державного примусу є правовідновлюючі санкції правових норм. По-шосте, правовідновлюючі заходи державного примусу спрямовані на виконання раніше покладеного, але належним чином не здійсненого юридичного обов'язку, і на реалізацію кореспондуючого цьому обов'язку права суб'єкта

правовідношення, в інтересах якого відбувається правовідновлення.

Висновки. Синтезувавши наведені риси, ми отримаємо зміст терміну “правовідновлення”. Отже, правовідновлення можна визначити як особливу форму правозастосування, що: 1) використовується у випадку спричинення суб’єкту правовідношення порушення його прав і законних інтересів з метою активного захисту і відновлення останніх; 2) покладається на компетентні органи публічної влади та їх посадові особи; 3) полягає у примусовому виконанні покладеного, але належним чином не здійсненого юридичного обов’язку, і реалізації (відновленні) кореспондуючого такому обов’язку права і законного інтересу суб’єкта правовідношення, в інтересах якого відбувається правовідновлення; 4) відбувається шляхом застосування передбачених правовідновлючими санкціями правових норм правовідновлюючих заходів державного примусу.

В свою чергу, податкове правовідновлення – це окремий випадок правовідновлення, що має місце в сфері оподаткування при порушенні прав і законних інтересів суб’єктів податкових правовідносин. На підставі факту такого порушення відбувається санкціонування контролюючих (фіскальних) органів або суду на застосування до суб’єкта податкового правовідношення, що припустив податкове об’єктивно-протиправне діяння, правовідновлюючих заходів державного примусу з метою відновлення порушеного права і забезпечення виконання кореспондуючого йому обов’язку уповноваженого та зобов’язаного суб’єктів податкових правовідносин.

При цьому, податкове правовідновлення не слід обмежувати лише заходами податково-правового примусу, котрі застосовуються у випадку невиконання або неналежного виконання платником податку своїх податкових обов’язків. При податковому правовідновленні цілком можливо використання правовідновлюючих заходів адміністративного примусу, що матиме місце при відновленні прав платників податків за процедурою адміністративного (позасудового) оскарження дій контролюючих (фіскальних органів). Окрім цього, Конституція України гарантує кожному право на звернення до суду за

захистом його прав та законних інтересів, й отже закономірним є відновлення прав платників податків із застосуванням правовідновлюючих заходів судового примусу (наприклад, при скасуванні незаконних рішень контролюючих органів і поверненні платникам незаконно стягнутих з них податкових нарахунків). Єдиною умовою цього є те, щоб факт наявності податкового об'єктивно-протиправного діяння, що є підставою податкового правовідновлення, був належним чином зафіксований, підтверджений допустимими й достатніми доказами та оформлений у відповідну процесуальну форму (в тому числі, з урахуванням наявних строків, протягом яких є можливим звернення за захистом свого порушеного права або законного інтересу в оподаткуванні).

Література:

1. Административное право Украины / Ю. П. Битяк, В. Н. Гарашук, Н. П. Кучерявенко, М. Г. Шульга и др.; под ред. Ю. П. Битяка. – 2-е изд., перераб. и доп. – Х. : Право, 2003. – 576 с.
2. Стеценко С. Г. Адміністративне право України: Навчальний посібник / С. Г. Стеценко. – Вид. 2-ге, перероб. та доп. – К. : Атіка, 2009. – 640 с.
3. Комзюк А. Т. Заходи адміністративного примусу в правоохоронній діяльності міліції: поняття, види та організаційно-правові питання реалізації: моногр. / А. Т. Комзюк; за заг. ред. О. М. Бандурки. – Х. : Вид-во НУ ВСУ, 2002. – 336 с.
4. Макарейко Н. В. Административное право: конспект лекций / Н. В. Макарейко. – 5-е изд., перераб. и доп. – М. : Юрайт, 2010. – 189 с.
5. Колпаков В. К. Адміністративне право України: Підручник / В. К. Колпаков. – К. : Юрінком Інтер, 1999. – 736 с.
6. Столбовий В. М. Адміністративне право України: Посібник для підготовки до іспитів / В. М. Столбовий. – К. : КНТ, 2009. – 150 с.
7. Остапенко О. І. Адміністративне право: навч. посіб. / О. І. Остапенко, З. Р. Кісіль, М. В. Ковалів, Р.-В. В. Кісіль. – 2-ге вид. – К. : Алерта, КНТ, ЦУЛ, 2009. – 536 с.
8. Адміністративне право України. Академічний курс: підруч. : у 2-ох т. Т. 1 : Загальна частина / ред. кол. : В. Б. Авер'янов (гол.). – К. : Юрид. думка, 2004. – 584 с.
9. Дмитренко Е. С. Юридична відповідальність суб'єктів фінансового права у механізмі правового забезпечення фінансової

безпеки України : моногр. / Е. С. Дмитренко. – К. : Юрінком Інтер, 2009. – 592 с.

10. Саттарова Н. А. Принуждение в финансовом праве : моногр. / Н. А. Саттарова ; под ред. И. И. Кучерова. – М. : Юрлитинформ, 2006. – 391 с.

11. Тимченко А. М. Види примусових заходів у податковому праві : автореф. дис. ... канд. юрид. наук / А. М. Тимченко. – К., 2012. – 18 с.

12. Евдокимов С. В. Правовосстановительные меры в Российском праве : автореф. дис. ... канд. юрид. наук / С. В. Евдокимов. – Н. Новгород, 1999. – 31 с.

13. Загальна теорія держави і права / за ред. проф. М. В. Цвіка та ін. – Х. : Право, 2002. – 432 с.

14. Тимченко А. М. Види примусових заходів у податковому праві : дис. ... канд. юрид. наук / А. М. Тимченко. – Ірпінь, 2011. – 213 с.

УДК 342.56:342.9(477)

Квасневська Н.Д.,

канд. юрид. наук,

докторант Державного науково-дослідного
інституту МВС України

ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ УДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ЗАСАД ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СУДОУСТРОЮ ТА СУДОЧИНСТВА В УКРАЇНІ

Окреслено актуальність дослідження юридичної природи судочинства та судоустрою, а також адміністративно-правового статусу судової гілки влади. Проаналізовано окремі нормативно-правові акти у частині покращання адміністративно-правових засад та процедур системи судочинства України з метою підвищення довіри у суспільстві до судової гілки влади.

Ключові слова: судочинство, судоустрій, судова гілка влади, адміністративно-правовий статус, удосконалення адміністративно-правового забезпечення.